

Oqaasiliortut ataatsimiinnerat

Ataasinngorneq, februaarip 24-anni 2014, nal. 10.00
Oqaasileriffimmi.

Peqataasut: *Eva M.Thomassen, Karl Møller aamma Katti Frederiksen.*
Peqquteqarluni peqataanngitsoq: *Carl Chr.Olsen*
Napparsimalluni peqataanngitsoq: Stephen Heilmann

Allatsi: *Katti Frederiksen*

Oqaluuserisassatut siunnersuutit:

- 1) Tikilluaqqusineq aamma ilisimatitsissutit.
Siulittaasoq siulittaasullu tullia ataatsimiinnermi peqataasinnaannginnerat peqputigalugu KF tikilluaqqusivoq, ataatsimiissutissallu suuneri nassuiaassutigalugit. Ilanngullugu aamma ilisimatitsissutigaa UNESCO-p nunarsuaq tamakkerlugu ilitsoqqussaralugit oqaatsit ullorititaannut atatillugu Oqaasileriffiup aaqqissuussinera Ilimmarfimmi pisoq iluatsilluarsimasoq.

Kingullermik (januaarimi) ataatsimiinnermit imaqarniliaq aatsaat marsimi ataatsimiinnermi akuerisassanngorlugu piareerumaartoq aamma oqaatigaa.

Ilisimatitsissutit pereermata Naalakkersuisut tusarniaassutaat assigiinngitsut marluk, taamaattoq imminnut arlaatigut ataqatigiissut pillugit qanoq oqaasertaliinissamik eqqartueqatigiinneqarpoq. Ilaasortat isumaqatigiissutigisaannik tunngavilersukkamillu ilusiliinissaq allatsip siunnersuusiorlugu allasagaa isumaqatigiissutaavoq, mailikkullu akuerineqariarpat Naalakkersuisoqarfimmut ingerlateqqinneqarluni.

Matumani immikkoortuni 2 3-milu tusarniaassutit Oqaasiliortunit oqaaseqaatiliorfineqarlutik allakkiarineqarneri takuneqarsinnaapput, taamatullu iluseqartillugit aamma nassiunneqarsimallutik.

- 2) Naalakkersuisut Eqqumiitsuliornermut
Piorsarsimassutsimullu Periusissiaata 2014-imiit 2017-imut atuuttussiap tusarniaassutigineqarnerani Oqaasiliortut oqaaseqaataat

Oqaaseqaatit sukumiinerusut

Tusarniaassutip immikkoortuisa ilaat Oqaasiliortunut immikkut attuumassuteqartut ataatsimiissutigineqarput, tassani immikkoortut 4A aamma 4B pineqarlutik.

Siullertut ukiuni pingasuni periusissiap oqaatsinut tunngasunik sunik anguniakkanik aalajangersimasunik ersersitsinnginnera amigaatigineqarpoq. Periusissiami imm. 4A-mi pingaartumillu 4B-mi suut maannamut pioreersut erseqqissaavigineqarput, kiisalu oqaatsinut tunngasuni anguniakkat upernaamut Inatsisartuni saqqummiussassat ilanngunneqarlutik. Taakkua saniatigut 'nutaanik' suliniutissanik ersarissunik sukumiinerusunilluunniit anguniagaliortoqannginnera sumut qanorlu sammivilimmik Naalakkersuisut ingerlaniarnerannik erseqqissaassuteqanngilaq.

Tusarniaassutip imarisaa oqaasertaalu eqqarsaatigalugit taaguutinik assigiissumik atuinninneq, kukkusumik allatat naqinnerliukkallu amerlavallaarujussuarneri, kiisalu torinngitsumik nutseraluni oqaaseqatigiiliortarnerit paasissaanngitsut pillugit Oqaasiliortut uparuaapput.

Tusarniaassutip kalaallisut nutserneqareerluni naammassineqarluni tusarniaassutigineqalinnginnerani mисsissiqqissaarneqarsimannginnera kalaallisut oqaaseqatigiiliat paasinanngitsumik nutserneqarsimanerannit takuneqarsinnaavoq, allaat ilaatigut danskisuaa qimerluujutigalugu aatsaat kalaallisoortaa paasineqarsinnaasarluni. Kalaallisut allanneqarnera torinngitsumik, kukkuneqangaatsiartumik kiisalu taaguutinik eqqortunik atuiffiunnginnera uparuagassaavoq.

Taaguutinut tunngatillugu naqqiissuteqarfigineqassaaq oqaaseq 'piorsarsimassuseq'. Maanna oqaaseq 'piorsarsimassuseq' kulturimut taaguutaatillugu ordbogini nutaani siumugassaavoq, oqaaserli *piorsarsimassuseq* isumasioraanni kulturip isumaqartitaasarneranit allaanerusumik isumaqarpoq.

Taamaammat *kultur* oqaasersiatut pisortatigoortumik ator neqartarpoq, assersuutigalugu "Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut Kultureqarnermullu Naalakkersuisoqarfik" taaguutitut ator neqarpoq, aamma Katuaq - kulturikkut illorsuaq, nunatsinni kulturilerisut il.il. Taakkununnga naqqiutit immikkoortuni 4A-mi 4b-milu naqqiutigineqartut, paasinartunngorlugillu Oqaasiliortunit allaqqinneqartut ilaliussami takuneqarsinnaapput.

Oqaatsit pillugit ukiut pingasut iluini ilisimatusarnikkut aammalu Naalakkersuisunit anguniakkat toraarumallugit tunngavissanik kisitsisitigut takussutissiisunik suliaqartoqarluni paasiniaasoqarnissaa kaammattuutigerusunnarpoq, taakkua suleriaqqinnissamut sutigut tamatigut tunngaviullutillu killiffimmik qulaajaanermik ilaqartussaassammata.

Tamatuma saniatigut ataatsimoorussamik ataqatigiissumillu oqaatsit pillugit pilersaarusiortoqarsinnaanissaa naalakkersuinikkut isumagisassatut suliasatullu aallarteqqullugu Oqaasiliortut siunnersuutigaat.

Anguniakkatut siunniussap suliniutigineqarnerata saniatigut nakkutigineqarnissaa/malinnaavigineqarnissaa isumannaassallugu pisariaqartoq aamma Oqaasiliortut isumaqarput, taamaattumillu Naatsorsueqqissaartarfik allalluunniit ukiut tallimakkaarlugilluunniit misissuisinneqartarnissaat naalakkersuinikkut isumannaarneqarnissaa aamma kaammattuutigalugu.

Naggataatigut kissaatigerusunnarpoq tusarniaassutigineqartut kalaallisoortaasa misissoqqissaarneqaaqqaarlutik avammut nassiussuunneqartarnissaat, makku ilaatigut pinngitsoorniarlugit, ass.: ”eqqumiitsuliornermi **perorsarsimassutsimillu** suliaqarnermi...” ”eqqumiitsuliornermi piorsarsimassutsimilu **peqqusaarnerit** siammarneqarnissaat” il.il.

Taamatut tusarniaassummut oqaaseqarluta inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Oqaasiliortut

4 A. KULTUREQARNIKKUT KINGORNUSSARSIAT

Taaguut kultureqarnikkut kingornussat siammasissumik paasineqassaaq, imaqarlunilu kultureqarnernikkut kingornussarsianik tigussaasunik tigussaannngitsunillu. Nunatta Katersugaasiviata Allagaateqarfiatalu (NKA), kommunini sumiiffinni katersugaasiviit arlallit suleqatigalugit annertunerusumik kultureqarnikkut kingornussanik tigussaasunik suliaqarpoq. Immikkoortoq katersugaasiveqarnek kulturikkullu tammatsaalisassat piorsarsimassutsimilu takussutissat pillugit inatsisikkut nakkutigineqarput.

Qangaanit takussutissat, illut eqqissisimatitat pigiinnarneqartussallu kultureqarnermi kingornussarsianik kinguaariinnut aggersunut ingerlatitseqqinnissamik qulakkeerisussat annertuumik isiginiarneqarput. Kingornussarsiat tigussaannngitsut taakku kultureqarnermut tapiissuteqartarnikkut aaqqissuussinerit arlallit aqutigalugit ingerlanneqaraluartut ileqqutsinnik, iliuserisartakkatsinnik eqqumiitsuliornermilu takutitseriaatsinik takutitsisut sammineqartarnerat annikinneruvoq. Taamaalilluni kultureqarnikkut kingornussarsianik ataatsimut isigalugu tamarmiusumik isiginninnissaq pisariaqartinneqarpoq periusissiamilu anguniakkanik ataatsimut aallaaveqartumik qulakkeerneqassalluni.

NKA UNESCO-p World Heritage List-imi Kalaallit Nunaanni immikkoortut ilanngunneqarnissaannik aamma ilaatigut suliaqarpoq, assersuutigalugu Ilulissani Kangiata Sullua/Ilulissat Kangerluat il.il.

Aallaavik:

- ❖ **Katersugaasiviit kulturikkullu takussutissat pillugit inatsisit.**
- ❖ **Kultureqarnikkut kingornussarsianik tigussaasunik immikkut isiginninneq.**

Naalakkersuisut kissaatigaat NKA suleqatigalugu kultureqarnikkut kingornussarsianik tigussaannigitsunik suliaqarnerup annertunerusumik ineriartortinnissaa. Taamaattumik inatsiliornermut ilagitittariaqarput siunissami suliaasaqarfinni taakkunani siunertarisassat suussanersut atugassiissutillu suussanersut nalunaarlugit.

Kultureqarnikkut kingornussarsiat tigussaasut attatiinnarnissaannik annertunerusumik suliniuteqartoqassaaq. Taamaammat immikkoortumi maannakkut ingerlatat pitsanngorsarniarlugit aningaasaliisartut avataaneersut suleqatiginerat ineriartorteqqinneqartariaqarpoq. Suliniutit siunertanut taamaattunut aningaasaateqarfiit amerlasuut tapersersuisarput, aningaasaateqarfippassuarnullu taamatut siunertaqartunut Real Daniap Ilimanami suliniummut tapersiinera taamatut assersuutissaavoq, takutilluguli siunertanut taamaattunut sumiiffinni peqataatitsinermik suliffisaqartitsinermillu tapersiisunut aningaasassarsiortoqartariaqartoq. Suliniutit taakkua assingi kulturikkut kingornussatsinnik qulakkeerinnitsitsisinnaasut tapersernissaannut Naalakkersuisut peqataaniarput.

Kulturikkut kingornussarsiaavut amerlanerusut kingulissatsinnit pigiinnarneqarnissaat Naalakkersuisut aamma kissaatigaat. Kalaallit Nunaanni takussutissarpassuaqarpoq tamakku immikkut ataavartinniarlugit suliniarfiginngikkaanni oqaluttuarisaanitsinnit tammaannartussanik. Periusissiamut atatillugu taakku pigiinnarniarnissaat salliutinneqassaaq, taamaalilluni sumiiffinni siumugassaaffimmini Kalaallit Nunaata oqaluttuassartaa ataavartinneqarniassammat.

Kalaallit Nunaata oqaluttuassartaa ilisimatusarfigineqartorujussuuvoq. Oqaluttuarisaanerup ilarujussua, pingaartumik nutaajunerusoq,

assigiinngitsunik takussutissiuiinikkut kingulissatsinnut qulakkeerneqassaaq. Ilisimatusarnermilli inernerusut Kalaallit Nunaannit pissarsiareriataagassaasanngillat. Taamaammat suliaqarfinni taakkunani ilisimatusarnermik ingerlataqartunut paasisanik takussutissiuisarnissamik ingerlatitseqqiisarnissamik pisussaaffiliinissaq pillugu piunasaqaatigineqartariaqarpoq – sapinngisamik sumiiffinni, innuttaasut taamaalillutik namminneq nunagisamik oqaluttuarisaanerani annerusumik ilikkagaqarsinnaaniassammata.

Kultureqarnikkut kingornussarsiat tigussaasut tigussaannngitsullu imminnut annertunerusumik ataqatigiissinnissaat kissaatigineqarpoq. Tassunga Qasigianguani Nunaqarfik Umassusilik suliniutaavoq maligassiisoq najugaqarfimmut iluaqutaasoq takornarianillu orniginarteq. Taanna suliniutillu taassuma assingi Naalakkersuisut eqqumaffiniarpaat.

Ilulissani Kangiata Sulluata UNESCO-p Nunarsuarmi Eriagisatut Nalunaarlugu ilanngunneqarnerani misilittakkat suliniutini tassunga assingusuni allani atorniarluarneqartariaqarput. Eriagisatut nalunaarneqarneq pisussaaffiliivoq aqutsinermi pilersaaruteqarnissamik, aserfallatsaaliinissamik paasissutissiuiinissamillu, misilittakkalli takutippaat nunat allamiut tamakku tikikkumasaraat, taamalu Kalaallit Nunaat qanimut sammineqalersillugu. Takornariaqarnermit isigalugu nunarsuarmi eriagisatut nalunaarneqarnerup assigaa nunamut nutaanik isertitaqalerneq, kiisalu kingornussarsiatinnik siunissami aserfallatsaaliuinnissamut tapersineq.

Suliniutigineqartussat:

- ❖ **Kulturikkut kingornussarsianik tigussaannngitsunik akisussaaffeqarnerup pisortanit ingerlanneqalernissaa**
- ❖ **Kulturikkut kingornussarsiat tigussaassut tigussaannngitsullu ataqatigiissinnissaat kultureqarnerput uummassuseqartuutilerlugu.**
- ❖ **UNESCO-p Nunarsuarmi Eriagisassatut Nalunaarsugaanut amerlanerit ilanngutitinniarlugit suliaqarnissaq /Word Heritage Site List-imi sumiiffiit amerlanerusut ilanngutitinniarlugit sulinermik ingerlatitseqqiineq.**
- ❖ **Aningaasaateqarfinnik kultureqarnikkut kingornussarsianik tigussaasunik qularnaarinissami suleqataajumasunik ujartuineq.**
- ❖ **Ilisimatusarnermi Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartumi ingerlatitseqqiisarnissap qulakkeerneqarnera.**

4 B. OQAATSIT

Oqaatsit inuiaqatigiinni attaveqaaqatigiittarnermut ilisimasanillu paarlaasseqatigiittarnermut tunngaviupput. Kultureqarnitsinnut ineriartornitsinnullu ataatsimoorussamik periaaseqanngikkutta paasinnittaaseqanngikkuttalu nunami maani inuttaasutut ataatsimoorfimmik amigaateqassaagut. Kalaallit oqaasii pisortatigoortumik oqaasiupput, amerlasuunullu tassaallutik oqaatsit ilitsoqqussat taakkutuaasullu. Innuttaasut ilaasa danskit oqaasii ilitsoqqussaralugit oqaaseraat kalaallit oqaasiilu killilimmik taamaallaat atuisinnaallutik, imaluunniit atuisinnaanngivissorlutik. Nunarsuarmioqataaleriartornerup annertusiartornerani qaninnerulernikkut, ilaatigut internet aqqutigalugu aammalu allamiut oqaasii atorlugit tusagassiuutinik annertuumik atuinikkut innuttaasuni amerliartuinnartut ilitsoqqussaralugit oqaatsimik saniatigut oqaatsinik allanik siumuisarput.

Taamaammat oqaatsinik qanoq atuinissatsinnut immikkoortumilu anguniakkagut qanoq iliorluta angunissaannut ersarissunik sinaakkusiornissaq pisariaqartinneqarpoq.

Oqaatsit pillugit inatsisikkut nakkutigineqarput, aalajangiisartunilu ataatsimiititalianilu arlalinni tapersersimaneqarlutik kiisalu Kalaallit Nunaata nunat tamat siunnersuisoqatigiivini ilaasortaaneratigut tapersersimaneqarlutik. Suleqatigiiffinni tamakkunani sulinerit ilaat oqaatsinik ilisimatusarnerup siuarsarnissaanik, oqaatsitta uppersarsaasiornissaata qulakkeerneqarnissaanik kiisalu inuiaqatigiit ineriartornerat peqatigalugu oqaatsit ineriartornissaannik qulakkeerinninnissamik siunertaqarput.

Aallaaviit:

❖ **Ataatsimut isigalugu suliassaqarfik manna oqaatsit pillugit inatsisikkut malittarisassiuunneqarpoq. Oqaatsinik suliaqartussat uku pilersinneqarnikuupput:**

- **Oqaasiliortut.**
- **Nunat Aqqinik Aalajangiisartut.**
- **Inuit Aqqinik Akuersisartut**
- **Oqaasileriffik, allatseqarfik nammineq ingerlasoq.**
Allatseqarfinni tassani immikkoortut qulaani taaneqartut sullinneqarput.
- **Oqaatsinik Pikkorissarfik, Sisimiuni inissisimasoq.**

❖ Kalaallit Nunaat aamma Nunani Avannarlerni Oqaatsit pillugit Siunnersuisoqatigiiffimmi aamma ICC-p oqaatsit pillugit kommissioniani ilaasortaavoq.

Kalaallit oqaasiisa nukittorsarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaalilluni kinaassutsimik misigineq nunamullu atassuteqarneq pitsaanerpaamik taperserneqarniassammata. Oqaatsit oqalunnikkut allattariarsornikkullu sumi tamani atorneqassapput, kalaallit kinaassusiat ataatsimoornermillu misigineq nukittorsarneqassappata. Anguniagaq tamanna anguniagaavoq ilungersuutassaq pisariaqartorli kalaallit kinaassusiat ataatsimoortutullu misiginerat nukittorsarneqassappata. Oqaatsit innuttaasut pisortanut suliffeqarfinnulluunniit namminersortunut sulisoqarfinnullu saaffiginninnissaannut akornusiuttunngussanngillat. Peqatigitilluguttaaq Naalakkersuisut akueraat inuiaqatigiiffitta matuma marlunnik oqaaseqarfiunera, aamma allamiutut oqaaseqarneq, kiisalu inuiaqatigiit arlariinnik oqaaseqarfiunerat allamiutullu oqaaseqarnerup, pingaartumik tuluttut, ulluinnarni inuunitsinni atuutilernissaat.

Assigiinngisitaarneq ataatsimoornermik annertusisitsisarpoq uummarissisitsisararluni taamalu ineriartortitsilersarluni. Taamatut ataatsimoornekkut immitsinnut paaseqatigiilersarpugut assigiinngissutivullu – piginnaanivut inuiaqatigiinnut inuillu akunnerminni akuersaaqatiginnerannut tunngaviusut akuersaartarlutigit. Taamaammat oqaatsitsinnik atuisinnaanngitsut tamarmik atuisinnaalernissamik neqeroorfigineqarnissaat Naalakkersuisut periusissiaaniippoq. Iliuusissiaq sunngiffimmi ilinniartinnilu atuartitsinermik ilinniartitsisarnermik sammiveqartumik suliniuteqarnikkut ingerlanneqassaaq, pingaartumillu Sisimiuni Oqaatsinik Pikkorissarfik suliniummi atorneqassalluni. Suliniut iliuusissiami immikkoortuni tamani ilikkagaqartarnerup annertusinissaa pillugu qulliunerusumik anguniakkamit taperserneqassaaq.

Iliuusissiatut suliniuteqarfissaaq alla tassa Kalaallit Nunaata avataaniittunit pilerinarsarnera. Pilerinarsaanerit tamarmik, tunisassiat suliffeqarfiilluunniit suminngaanneersuunerat apeqqutaatinnagu, minnerpaamik kalaallit oqaasii atorlugit pinissaat piumasaqaataassaaq. Suliassaqarfik taanna Inuussutissarsiornermut Aatsitassarsiornermullu Naalakkersuisoqarfiup ataaniippoq, kisiannili kulturikkut iliuusissiamut oqaatsitta nukittorsarnissaannut aamma piorsarsimassusermut iliuusissiami immikkoortuulluni, oqaatsitsinnik nukittorsaataalluni inuiaqataasullu kikkut tamarmik paasissutissanik pissarsinissaannik

qulakkeerinnitsitsilluni. 2014-imi upernaakkut ataatsimiinnermi pillugu inatsisissatut siunnersuut saqqummiunneqassaaq.

Sivisuumik kissaatigineqarpoq allagaatinik inatsisitigut pituttuisunik kalaallisut allassimasunik peqarnissaq. Innuttaassut ilaat kalaallisuinnaq oqaasiliupput piumasaqaataasariaqarporlu taakkuttaaq ilisimasaqalersinnissaat, assersuutigalugu illumik pisinissamik allagaatinut tunngasunik. Allagaatit taamaattut maannamut danskisuinnaq allakkiarineqartarput. Naalakkersuisut suliniummik suliamik aallartitsiniarput tamatuma kingunerissallugu allagaatit inatsisitigut pituttuisut tamarmik oqaatsit innuttaasut kissaataat naapertorlugit allassimasartunngortinnissaasa pisussaaffinngortinneqarnissaa.

Suliniutigineqartussat:

- ❖ **Kalaallit oqaasiinik oqaatsit aappaattut imaluunniit allamiut oqaasiisut kikkut tamarmik ilinniartinneqarsinnaanerat qulakkeerniarlugu suliniuteqarneq.**
- ❖ **Kalaallit Nunaanni tunisassianik pilerisaarinnermi kalaallit oqaasiisa atorneqarnissaannik piumasaqaat.**
- ❖ **Allagaatini inatsisitigut pituttuisuni kalaallit oqaasiisa atorneqarnissaannik qulakkeerinninneq.**

- 3) Naalakkersuisut *Paaseqatigiissa* pillugu tusarniaanerannut Oqaasiliortut tamakkiisumik oqaaseqaataat.

Oqaaseqaat tamakkiisoq

Oqaasiliortut tusarniaassutip imarisaa atuarluareerlugu takusinnaavaat suleqatigiissitaq sulilluarsimasoq. Paaseqatigiissami anguniakkat siunertallu ersaripput, taamaattoq oqaatigisariaavoq ilisimasat, misissukkat, kisitsisillu alloriarnissamut siunissamullu ungasinnerusumut pilersarusiornissamut tunngavissat amigaatigineqartut ersarimmata, aammalu suleqatigiissitat tunngavilersorniarnerminni amigaatigisimagaat. Taamaattumik innersuussutigerusunnarpoq, soorluttaaq aamma Eqqumiitsuliornermut kulturimullu Naalakkersuisut periusissiaata immikkoortuani oqaatsinut tunngasortaani innersuussutigigipput, naatsorsueqqissaartarfiit assigisaallunniit ukiut tallimakkaarlugit nunatsinni oqaatsit atugaanerannik misissuisineqartarnissaat anguniarneqassasoq.

Siunnerfeqaraanni pisariaqarpoq tunaartarisamut qanoq ingerlasoqarneranik malinnaanissaq nakkutilliinissarlu. Taamaattumik tamanna tunngavigalugu Oqaasiliortut isumaqarput Paaseqatigiissa taassumalu imarisaa siunertaa anguniagaalu iluatsissappata, taava ataqatigiissakkamik qanoq qulakkeerinnittussaqaassanera ersarissaavigineqartariaqartoq.

Oqaasiliortut isumaqarput kalaallisut oqaaseqanngitsut aporfigisartagaat

assigiinngitsut qulaajarneqartariaqartut, taamatuttaarlu kalaallit oqaasiisa sannaat, Europamiunit allaanerungaarneri pillugit, periutsit iluatsittartut pillugit sukumiinerusumik siammarterisoqartariaqartoq.

Siunertat anguniakkallu tunngaviusumik taperserpavut, taamaattumik allatigut siunertap anguniarnissaanut suleqataanissamut Oqaasiliortut aamma suliaasanut assigiinngitsunut suleqataasinnaanissamut kajumipput.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta
Oqaasiliortut”

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta
Carl Chr. Olsen
Siulittaasoq

Katti Frederiksen
Allatsi